

NAJ SE OTROCI DOLGOČASIJO

Pred počitnicami so mediji polni predlogov, kaj naj družine počno za zabavo otrok, novinarji pa se redno obračajo na strokovnjake, da bi izvedeli, kaj naj starši storijo, da otrokom ne bo dolgčas. Letos sem se odločil, da bom odgovoril tako, da bom naredil reklamo za dolgčas in vse, kar sodi zraven. Kar sledi, pa ni napisano z namenom, da bi starši, ki z veseljem hodijo z otroki na izlete ali v muzeje in ki počnejo druge stvari, za katere med letom nimajo časa, imeli slabo vest. To pišem za starše, ki se jim zdi, da je zahteva po nenehni skrbi za otroško zabavo naporna, in tistim, ki imajo slabo vest, ker se jim ne ljubi in bi raje poležavali, prepleskali kuhinjo ali preživeli nekaj dni, ne da bi bili pod pritiskom polnega koledarja ali kujavega otroškega »dooooooooolgčas mi je!«

Potrošniki

V zadnjih desetih, petnajstih letih so otroci in starši pridobili novo identiteto, ki vedno bolj prekriva njihovo bolj osebno obliko obstoja: v dobrem in slabem so postali potrošniki. **Za mnoge je potrošništvo postalo neke vrste odvisnost: odrasli „MORAJO“ po nakupih, otroci pa se doooooooooolgčasijo takoj, ko niso deležni zunanjih spodbud v obliki pouka, vzgoje, računalniških igrice, telefona, televizije in podobnega.** Že v vrtcu malčki postanejo potrošniki pedagoške spodbude in storitev. Vrtci pri nas so razmeroma kakovostni in spodbude, ki jih otroci dobijo, so tako pomembne kot uporabne, predvsem pa jih je veliko. Tako veliko pravzaprav, da imajo okoli 14. ure otroci vsega dovolj. Vendar tukaj ni mogoče storiti ničesar, dokler imajo vzgojne ustanove relativno malo kvadratnih metrov na posameznega otroka, in se zato nujno osredotočajo na skupinske dejavnosti, za vrednost dolgočasje pa se bolj malo menijo.

Ustanove in pedagogi v njih so tako marljivi in zaupanja vredni, da pogosto postanejo zgled za starše. To med drugim pomeni, da se ti čutijo prisiljene, da popoldne, ko poberejo otroke iz vrtca in šole, nadaljujejo tam, kjer so pedagogi nehali. Pritisk prihaja tudi od otrok, ki doma prav tako zahtevajo enako raven zabave. In ko napočijo počitnice, začnejo doživljati abstinenčno krizo. S svojim dolgočasenjem in zahtevami po zabavi in zaposlitvi se obrnejo na starše. In kaj naj ubogi starši storijo? Tisti, ki imajo dovolj energije, lahko pripravijo zanimiv dnevni spored. Tisti bolj utrujeni lahko poskusijo z risanko in malo slabe vesti.

Sam predlagam, naj otroke pustijo, da se dolgočasijo, in naj to storijo z mirno vestjo.

Siti vsega

Nekateri otroci imajo obdobja, ko se veliko pritožujejo, da jim je dolgčas, v resnici pa hočejo povedati, da so nemirni in naveličani. Kadar se večina otrok »dolgočasi«, to pomeni, da čutijo nekakšen nemir v telesu, ki zaznamuje prehod od tega, da so potrošniki spodbud iz okolja, k zaupanju v lastne ustvarjalne sposobnosti, ki jih imamo vsi. Zdi se, da majhni otroci vedo, da tega nemira ni mogoče vedno utišati z novim potrošništvom. **Večina staršev je že doživela, da otrok dosledno zavrača vse predloge odraslih, kaj bi lahko počel. Če obe strani zdržita, le redko traja več kot četrta ure, preden se otrok zatopi v to ali ono.**

Tudi odrasli občutijo nemir, ko je koledar prazen in se nam ni treba ves čas na nekaj ali nekoga odzivati. Najnovejša zaposlitev za otroke in odrasle — »šoping« — nemir utiša, med drugim

zato, ker sproža hormon endorfin, ki deluje pomirjevalno in tako življenju daje površinski smisel.

Današnji otroci in mladostniki tako kot vselej posnemajo odrasle

Sami niso sposobni prepoznati odvisnosti in tisti, ki nimajo staršev, ki bi jo lahko plačevali, se lahko znajdejo na stranskem tiru ali pa delno izgubijo stik z vrstniki.

Dolgočasje je pomemben ključ do boljšega ravnovesja v posamezniku, ne glede na starost. Če smo dovolj potrpežljivi, da se prebijemo skozi nemir, najdemo stik z ustvarjalnostjo, ki pomeni veliko več od slikanja, risanja, oblikovanja. Ustvarjalnost je v nas, tako spoznavamo same sebe, naučimo se izražati. Ustvarjalna obdobja vsebujejo tudi skorajda meditativne trenutke zamišljenosti, ki vodijo k miru in izpolnjenju praznine, kakršno smo občutili še pred uro. Zato je ustvarjalnost zelo pomembna za otrokovo samopodobo: postanejo manj odvisni od tega, da morajo biti podobni drugim, da bi jih sprejeli, in postanejo samostojnejši. Vse skupaj dejansko vodi k večjim socialnim sposobnostim.

Mirna vest

Ko pride otrok k vam in mu je »doooooolgčas«, ga lahko z mirno vestjo objamete in rečete: »Čestitke, dragi moj! Komaj čakam, da bom videl, česa se boš lotil.« To vaše priljubljenosti ne bo povečalo, toda otroku boste dali dragoceno možnost, da uporabi notranje spodbude, namesto da nabavi še več zunanjih. Skoraj še bolje pa je, če se lahko dolgočosite skupaj, saj boste odkrili, da se lahko o marsičem pogovorite, če je zabava izklopljena in če ste se prebili skozi nemir. Takrat se ustvari bližina tudi med odraslimi.

Svoje potrošniške identitete se ne moremo osvoboditi, lahko pa jo nadzorujemo in poskrbimo, da se tega naučijo tudi otroci. Ne tako, da pridigamo proti porabi, ampak tako, da skupaj odkrijemo nove dimenzije v trenutkih, ko si lahko oddahnemo od vsakodnevnih zahtev.

Dolgočasje ni prijetno, vendar nagrada čaka takoj za vogalom.

Avtor Jasper Jull